LIETUVOS AIDAS

Nr. 222 (1597)

Atskiras numeris 30 ct.

TAUTIŠKOS MINTIES DIENRAŠTIS

ĮSTEIGTAS VILNIUJE 1917 METAIS

Penktadienis

Rugsėjo 30 d. 1932 (VII) m.

Redakcija ir Administracija Kaune, Laisvės al. 29 nr. Telefonai: Redakcija—26-29, 20-01 ir 33-57; skelbimai—14-14; ekspedicija ir prenumerata—41-49; buhalterija—36-14. **Darbo valandos:** Redakcijos 8—14 val.; skelbimų 8—14 ir 16—19 val.; ekspedicijos ir prenumeratos 8—14 ir 17—18 val. Nesunaudotų raštų redakcija nesaugoja. **Prenumerata:** Lietuvoj metams 50 litų, pusei metų 25 litai, 1 mėn.— 5 litai, Kaune su pristat. 1 mėn. 6 lt., metams 62 lt. Vokietijoj, Latvijoj, Estijoj metams — 60 litų, pusei metų — 30 litų, 1 mėn. — 6 litai. Kitur užsieniuose metams — 100 litų, pusei metų — 50 litų, 1 mėn. 9 litai. **Skelbimai:** už petito eilutę (34 mm. platumo) po teksto — 1 lt., tekste — 1,50 lt., I psl. — 2 lt. Už telefonu priimtų skelbimų tikrumą neatsakome. Skelbimai priimami dieną anksčiau

Vyr. Redaktorius VALENTINAS GUSTAINIS.

Leidžia Akc. PAŽANGOS Bendrovė

Prof. K. Regelis apie savo kelionę į Turkiją

Sunkios moksliškosios ekspedicijos sąlygos. Gyvenimas Turkijoj

Rugsėjo 26 dien. naktį sugrįžo iš Turkijos Vytauto Didžiojo universiteto profesorius botanikas p. K. Regelis. „L. A." korespondentui p. profesorius papasakojo apie savo kelionės tikslą ir savo gyvenimą.

— Turkijoj — pradėjo p. profesorius, — šią vasarą aš buvojau apie pustrečio mėnesio. Mano kelionės tikslas buvo

tyrinėti Turkijos kalnų augmeniją ir rinkti tos augmenijos eksponatus.

Mano ekspediciją į Turkiją finansavo Šiaurinės Amerikos Hartfordo universitetas ir Dalehmo (Vokietijoj) botanikos muziejus.

Apskritai, Turkijos augmenija yra labai mažai teištirta. Ji ir mokslui tuo tarpu yra „terra incognita", kaip daugeliui iš mūsų ir pati šalis. Tiktai prieš šešiasdešimt metų ten lankėsi vienas botanikas, o nuo to laiko niekas. Vadinasi, dabar aš pirmasis turėjau progos į ten nuvykti ir pradėti svarbius Mažosios Azijos augmenijos tyrinėjimus.

P. profesorius surinkęs apie tūkstančio rūšių augmenų eksponatų.

Sakosi tuo tarpu dar negalįs pasakyti, ar atrado ir tokių augalų, kurie mokslui dar nežinomi. Tačiau tam pagrindo manyti esą. Visa tai paaiškės, kai bus gauti siuntiniai su rinkiniais, kurie dabartiniu metu iš Smirnos plaukia laivu į Dancigą. Iš čia bus atgabenti į Klaipėdą, o paskum į Kauną.

Ekspedicijos sąlygos buvo ne visur vienodos. **Denisli vilajėtėj** (gubernijoj), kur kalnai aukštumo iki poros su viršum kilometrų, profesorius buvo sutiktas gana palankiai. Gubernatorius, einant į kalnus, davęs žandarų apsisaugoti. Šiame krašte daugiausia Mažosios Azijos augmenijos eksponatų ir buvo surinkta. Profesoriaus Regelio svarbiausias tikslas buvo nuvykti į senovės Likiją (prieš Rodoso salą), kur kalnai yra iki 3.200 mtr. aukštumo, apaugę Libano kedrais.

Šie senovės dainose apdainuoti ir legendose apsakytieji Libano kedrų miškai viliojo profesorių dėl to, kad juose tikėjosi rasti iki šiol dar mokslui nežinomų augalų. Be to, būtų įdomūs ir mokslui labai vertingi pačių tų miškų tyrinėjimai. Deja, senąją Likiją profesoriui neteko pasiekti. Turkų valdžios atstovai pareiškė, kad paprastas žmogus į tą kraštą gali važiuoti, bet profesoriui tas neleistina. Prof. Regelis, nors ir turėjo rekomendaciją iš turkų ambasados Berlyne, tačiau administracinė valdžia į tas rekomendacijas nekreipė dėmesio. Greičiausiai manė, kad prof. Regelis ten vyksta sukilimo organizuoti ar kitais kuriais nepageidaujamais tikslais.

P. profesorius pasakoja tokį vieną tiesiog anekdotišką įvykį. Vienoje mieste jis buvo sustojęs. Viešbutis buvo stipriai apstatytas įvairių rūšių policija. Vieną rytą pas prof. Regelį atėjo keli policininkai ir pareiškė, kad jis buvo pastebėtas naktį vaikščiojant po savo kambarį su šautuvu ir taikęsis šauti. Prof. Regelis policijos atstovams paaiškinęs, kad jis su „Flit" švirkštu naikinęs viešbučio kambary esančius vabzdžius... Policiją įtikino, jiems pademonstravęs savo „šautuvą".

Nors ekspedicijos sąlygos ir buvo sunkios, tačiau prof. Regelis vis dėlto galėjo apvažinėti visą eilę įdomių vietų. Buvo nuvažiavęs netoli Sirijos, tačiau vėl nebuvo gautas leidimas vykti į Kurdistaną, į Mažosios Azijos rytų šalį, kur nuolat kurdai nerimastauja ir kur augmenija būtų verta ypatingo mokslininko dėmesio.

Bet ir šios ekspedicijos vaisiai — įvairios retų gyvų augalų kolekcijos, sėklų rinkiniai, herbariumai ir muziejinė medžiaga — kelionę nors iš dalies pateisinę.

Visa bėda, kad į Turkiją nebuvo leistas įvežti specialiai Suomijoj pirktas herbariumams (žolių rinkiniams) popieris. Brangius rinkinius tekę vynioti į laikraščius.

Savo moksliškosios ekspedicijos proga prof. Regelis gerokai **susipažino ir su pačiu Turkijos gyvenimu, aplankė jos didžiuosius miestus, istorijos monumentus.**

Aplankė Stambulą, Ankarą, Smirną, Adaną, Mersin ir kitus miestus. Pati sostinė Ankara moderninama. Dabartinis turkų prezidentas Kemal Paša pastatė Ankaroj moderniškiausius valdžios įstaigų rūmus, viešbučius. Tačiau už jų ta pati senoji Ankarą, kokia ji buvo prieš šimtą metų. Smirnos miestas prieš dešimtį metų nukentėjo nuo baisiausio gaisro, kurio metu sudegė apie ⅔ miesto. Ir dabar pats miestas dar neatstatytas. Stambulas (Konstantinopolis) jau visai sueuropėjęs miestas.

P. profesorius lankėsi senovės Efezo, Hierapolio griuvėsiuose. Hierapoly senovės graikų ir romėnų laikais buvo garsios maudyklės. Šis senovės monumentas yra nepaprastas tuo, kad jame yra suakmenėjęs krioklys. Prof. lankėsi Bitinijos Olimpo kalne. Labai norėjęs ištirti augmeniją Dagtalidag kalne, kur, kaip senovės legendos pasakoja, senieji graikų dievai, skrisdami iš Graikijos į Egiptą, sustodavę pailsėti. Tačiau šį kalną valdžia aplankyti neleido.

Paklaustas, ar labai jaučiamas turkų sueuropėjimas, kuris vyksta griežtais valdžios įsakymais, prof. Regelis atsakė, **kad turkų sueuropėjimas, gal būt, yra tiktai daugiau paviršutiniškas.**

Miestuose, kur koncentruojasi daugiau visokeriopo gyvenimo, europėjimo dvasia ryški. Moterys jau vaikščioja neuždengtais veidais, visi apsitaisę taip, kaip Europos žmonės. Europėjimo tempą čia palaiko valdininkai. Tačiau provincijos miestuose moterys vis dar vaikščioja uždengtais veidais, o vyrai sunkiai nori atsisakyti nuo amžiais įprastų feskų, kurios, net prieš Korano nuostatus, valdžia yra uždraudusi dėvėti.

Kaimuose jokio europėjimo žymių nepastebėsi. Ten žmonės laikas nuo laiko su savo gyvuliais kilnojasi nuo vieno kalno ir kitą ir leidžia dienas daugiausia kavinėse, kurių Turkijoj pilna.

Pragyvenimas Turkijoj palyginti pigus, nekalbant apie didžiuosius miestus.

Žinoma, reikia gyventi turkiškame viešbutyje, valgyti turkiškus valgius. Viešbučiai visur pavadinti „palace", nors į tai visai nepanašūs. Gyvendamas viešbučiuose, turi mokėti ne už kambarį, bet už lovą ir kurpeles. Geresnė lova su kurpelėmis kaštuoja nuo 1,50 iki 7,50 lt., o valgis nuo 1 — 2 lt.

Susisiekimas Turkijoj yra palyginti neblogas.

Yra geležinkelių, kuriais kursuoja net ir visai moderniški Europos ekspresai. Su provincija susisiekti galima ir autobusais. Plentų yra visokių; geru ir tokių, kurie, palyginti su mūsiškiais, yra tikras pragaras...

Turkijos valdininkai yra begalo dideli formalistai. Mažiausiam žingsniui reikia sunkiai gaunamo, reikalingo daug kartų varstyti įstaigų duris leidimo. Kad patektum į Turkiją, reikia bent dvidešimties fotografijų.

Apskritai, turkai gana geri žmonės; gyvenimas toj šalyj gana įdomus. Gamta graži, oras sausas ir šiltas, daug vaisių. Susikalbėti su žmonėmis vakarų Europos kalbomis nelabai sunku, nes valdininkai daugiausia vieną iš jų moka.

Profesorius Regelis grįžo per Graikiją, Pietų Slaviją, Austriją ir Vokietiją.

Vienas Austrijos mėgėjas botanikas padovanojo jam apie *100* rūšių augalų, kurie atvežti į Kauno botanikos sodą.

Apskritai, — sako prof. Regelis — važiuoti per Balkanus reikia ištiso mokslo dėl nepaprastų sunkumų. Nepaprastai griežta devizų kontrolė ir visi kiti atsargos iššaukti formalumai be galo vargina.

Paklaustas, kur savo ekspedicijos vaisius dės, prof. Regelis atsakė, kad medžių ir krūmų kolekcijas turės už suteiktą finansinę paramą atiduoti Hartfordo universitetui. Tačiau

tų kolekcijų dublikatai, gyvų augalų ir sėklų kolekcijos teks mūsų botanikos sodui.

Mūsų botanikos muziejui bus atiduoti visi surinktieji Mažojoj Azijoj muziejiniai eksponatai. Profesorius sakosi, kad jo laukia dar sunkus darbas tvarkant ir rūšiuojant surinktuosius eksponatus.

Paklaustas, ar dauglau į Mažąją Aziją nevažiuos, profesorius atsakė, kad

ateinančią vasarą teks nuvažiuoti baigti augmenijos tyrinėjimus.

Prof. Regelis įsitikinęs kitais metais pasiekti šiemet nepasiektus Libano kedrų miškus ir padaryti ten išsamius tyrinėjimus. Tikisi atrasti iki šiol dar nežinomų augalų ir atrastais eksponatais dar labiau praturtinti mūsų botanikos sodą.

Kk. Ilg.

Prof. K. Regelis.

Kauno miesto taryba

vakar perrinko kontrolės ir biudžeto komisijas ir dvi komisijas naujai išrinko. — M. savivaldybė šiemet turėjo ligšiol jau apie pusaštunto miliono litų apyvartos.

Vakar vakarą buvo pirmas po vasaros atostogų Kauno miesto tarybos posėdis. Dalyvavo net 34 tarybos nariai, atseit, tik dviejų testigo. Pagerbė šiomis dienomis mirusio miesto pradžios mokyklų inspektoriaus a. a. Palukaičio atminimą.

Miesto burmistras inž. A. Graurogkas padarė gana platų pranešimą apie ligšiolinį šių metų miesto savivaldybės sąmatos vykdymą ir kas šiemet nudirbta.

Į Kauno miesto savivaldybės iždą ligšiol šiemet yra įplaukę viso apie 7.458.000 lt., būtent, apie 4.218.000 lt. paprastų pajamų ir 2.200.000 lt. naujų trumpalaikių paskolų iš įvairių Kauno bankų (stambiausia paskola — 1.200.000 lt. — gauta iš Lietuvos Banko). Išleista ligšiol viso apie 7.487.000 lt., būtent, turėta apie 5.129.000 lt. paprastų išlaidų ir apie 2.358.000 lt. grąžinta šiemet senų skolų (tuo būdu, palyginus su šiemet naujai pasiskolintais pinigais, m. savivaldybė, atsiteisdama iš senų skolų, pridėjo 158.000 lt. iš savo paprastų pajamų).

Elektros klausimu

intensyviai dirbanti koeficientui nustatyti komisija. Ji turinti labai daug darbo. Už mėnesio ar pusantro ji koeficientą vis dėlto jau nustatysianti. Tada būsią galima daryti konkrečių žygių.

Jau rūpinamasi, kad žiemą neliktų be darbo žmonių.

Viešieji žemės darbai mieste šią žiemą, gal būt, būsią plačiau suorganizuoti kaip pernai. Iki 400 darbininkų šią žiemą, be to, galėsią gauti darbo prie akmenų gatvėms grįsti tašymo.

Į kontrolės komisiją naujai išrinkti: 1) d-ras R. Šliupas, 2) p. R. Rubinšteinas ir 3) p. J. Dargis.

Į darbo pajamų mokesčio komisiją išrinkti trys nariai — 1) p. Indrišiūnas, 2) p. Bataitis, 3) p. Choronžickis — ir trys kandidatai — 1) p. K. Petrikas, 2) p. Blynas ir 3) p. Icikavičius.

Į biudžeto komisiją naujai išrinkti: 1) d-ras Al. Petrikas, 2) prof. Kolupaila, 3) p. A. Daniliauskas, 4) d-ras Volfas, 5) prof. Žilinskas, 6) p. Jančiauskas ir 7) p. Blynas. Naujoji biudžeto komisija jau ruoš 1933 metų sąmatos projektą, o ligšiolinė biudžeto komisija dar patiekės antro šiemet sąmatos papildymo projektą.

Be kitko, burmistras inž. Graurogkas vakar siūlė tarybai priimti

šalpos komitetų perorganizavimo ir perrinkimo projektą.

Būtent, kad tie komitetai produktingiau dirbtų, burmistras siūlė padalyti miestą į 10 rajonų, kur kiekviename būtų maždaug po lygiai tiek šelpiamų, ir kad visi 10 šalpos komitetų turėtų kiekvienas lygiai po 3 narius: pirmininką ir vicepirmininką, renkamus, ir sekretorių, samdomą. Atlyginimo siūlė skirti sekretoriams po 250 lt. per mėn. ir komitetų pirmininkams po 100 lt. per mėn. Ligšiol šalpos komitetų yra tik 7, kurių narių skaičius yra vieno mažesnis, kito didesnis, o atlyginimo ligšiol tegauna tik komitetų pirmininkai po 100 lt. per mėn. Prijungus prie miesto naujas sritis, atsirado reikalas padauginti šalpos komitetų skaičių.

Šį burmistro projektą kritikavo visa eilė tarybos narių. Pritarti pilnai nepritarė jam nė vienas kalbėtojas. Projektas pavestas peržiūrėti biudžeto komisijai.

Ar autobusų savininkai turės apdrausti keleivius nuo nelaimingų atsitikimų?

Miesto burmistras vakar buvo patelkęs autovežimių keleivių draudimo projektą. Kauno autobusų savininkų gi yra įteiktas burmistrui kolektyvus prašymas neversti patiems keleivius apdrausti, bet leisti mokėti tuo tikslu atitinkamą mokestį į miesto savivaldybės kasą. Tarybos nariui p. P. Gužui pasiūlius, išrinkta keturių narių komisija, būtent: 1) p. Gužas, 2) p. Kipras Petrauskas, 3) p. Fanstilis ir 4) p. Roginskis, kuriems drauge su burmistru pavesta tartis su autobusų savininkais, kad šie solidariai atsakytų už nelaimingus atsitikimus su keleiviais, mokėdami nuolatinį mokestį bendron apdraudimo sąskaiton.

Nustatyta dar rinkliava kirpėjo vardui įgyti. Išsemta visa posėdžio darbotvarkė. Posėdis praėjo sklandžiai.

Ss.

— Nesuprantu, kaip jis galėjo susekti, kad užnugary laikau antsnukį.